

אורה של תורה - כנגד חשכת חכמת יוון

שעונו"ם (עיי"ש דברים כדברנות). וכבר הרעיש על כך הגר"א זי"ע ב"ביאור הגר"א" (יו"ד סי' קעט סי' יג) בדברים חריפים, ואף לא נשא פנים לנשר הגדול הרמב"ם זללה"ה על שביטל את כל הלכות שים וכן הם דבריו (שם): שהוא נמשך אחר הפילוסופיה "אבל כבר הכן אותו על קדקדו, שהרי מציו הרבה מעשיות בגמי על פי שמוט ונכשפים וכו', והפילוסופיה הא"רורה (בניטו זה הושתט ע"י המהדירים במהדורות מאוחרות - ע"י ספרו של ידידי הסופר החרדי ר' בצלאל לנדאו שליט"א עמו החסיד מוילנא" בערות לפרק זו "הר"ם הטוב רוב לקחה לפרש הגמרא הכל בדרך הלצ"י ועלוקה אותם מפשטו,

בעולם, רק מה שהם משיגים, ועל כן נקרי' אים זי"ם". הראית לדעת כי עומק חכמת יוון, היא היות האדם מוטבע בשכל אנושי טבעי, שאינו מאמין במה שלמעלה מהשגתו, והרי זה חשיכה אמיתית כמאמר החכם מכל האדם (קהלת ב, יז) החכם עיניו בראשו והכסיל בחשך חולך, ובניגוד לדבר באמונה ובחכמת התורה שהיא מקור האורה בעולם, הרי הלה שרר באפילה וכסילות שאין לך חושך גדול מזה.

"ואם בעל נפש אתה ועיניי שכל לך, תן עיניך בימים האלה בנר מצוה ויאיר אור שכלך בתורה, ותבין כי נר מצוה ותורה אור"

וחי' איני מאמין בהם ולא מהם ולא מה-מונ, אלא כל הדברים הם כפשוטו, **אלא שיש בהם מנימוט, לא מנימוט של בעלי פילוסופיה שיהם חיצוניות, אלא של בעלי האמת**. (ועי' עוד שם סי' רמו סי' יח בקשר לדברי הרמ"א על טיול בפרדס בד"רם חריפים).

ותראה מה שכתב הגה"ק המהרצ"א מדינוב זי"ע בספרו "דרך עדותיך" (יהושע א, ח, א): **"לחילה חלילה לומר שהתורה לע"ז הכתה התורה באיזה רגע מימי חיו, ולעוסק בחכמות המבטלים העולם לא כאלה חלק יעקב"** וצ"ח (שם) את דברי הר"ן זללה"ה שהובא ב"כספ"א משנה" (הל' יסודי התורה פ"ז) שאם כי המלך על הרמב"ם סי' "הלאו שלא כתבם" וכן **הריב"א זללה"ה** בחידושו (סוכה כח) כתב וה' הטוב יכפר בעד.

והנה הדין עדותיך" קובע "שרבו המת" פריצים מערב רב וצודים נפשות לעוול התורה ודברי חז"ל לעוסק בחכמות חיצוניות, ותולדים בוקי סריקי באשלי וברבי וכו' והעוסק ישמע ויורא לפשוט ולא יחבק חיק נכחיה, והבא לעטמ ופוחין לו, **ואני ובני ביתי וכל בני גילנו מבני בניה של תורה**" כללם של דברים אורה של תורה הוא האור בניגוד לחשכת החכמה הטבעית של תרבות יוון והדומים לה, ובאורה נראה אור, וכפי שמוכח ב"אבן שלמה" להגרי"א זי"ע (פרק א' סעיף ד) **"ובוכות שמתרחקים מאותן שעוסקים בלימוד פילוסופיה אל-קיה, למודית וטבעית יוכל לעתיד לבוא באור ה"ה, השיית ישים חלקנו עמם"** אכ"י"ר.

ביד עוסקי תורתך, כי נצחון החשמונאים היה גילוי כוחה של תורה ועוסקה המאמין נים בה, בניגוד לזוהמת היוונים הזדים ההולכים בחושך בליצנות וגאווה, ובאמצ' עות נר חוכמה מסתלקת חשכת החכמה הטבעית ומאירה האמונה האלקית באורה של תורה: ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור - זה אור תורה שבעל פה (עי' זוה"ק ח"ב קסו, א).

חכמת יוון האורורה

הורו לנו חז"ל (ב"ק פב, ב) ואורו האדם שילמד את בנו חכמת יווןית, ונפסק להלכה אודות חכמות חיצוניות (שו"ע יו"ד הל' תלמוד תורה סי' רמו ס"ד בהגות הרמ"א) **"ואין לאדם ללמוד כי אם מקרא משנה וגמרא והפוסקים הנמשכים אחריהם, וזהו יקנה העוה"ז והעוה"ב, אבל לא בלימוד מוד יקנה החכמות"** ומקורו בש"ת **"הריב"ש סי' מ"ה ותלמודו הרשב"א, והנה כבר החרים הרשב"א זללה"ה וגדולי דורו מתאווה שתיחלטה בהתנשאות וסופה בכ"ה חכמת יוון האורורה (עי' באריכות שו"ת הרשב"א ח"א סי' יד-תתתי).**

וכן כתב הרשב"א (שם סי' תיז): על העוסקים בחכמה זו שגורמת **"לסור מאחרי ה', היוחק אדם בדרים כלגה התורה וידיו לא תבצעתה, היתנה איש אש בביקו ובגדיו לא תשרמה וכו', האנשים אשר לא נחם וצורם תיפח רוחם ותאכלם אש לא נחם וצורם כללית שאלו וכו', יגלו שמים עונם על שורשים דברי הבאי ומפרסמים ברבים**

"שמחו בו רעים אהובים" 97"ק

ברכת מזל טוב נאמנה

שלוחה בזה אל מלכ' האי גברא רבה ויקריא צנא מלא ספרא, חריף ובקי
בדור הכשרון וזן הרעיון, איש האשכולות, ה"ה

הרב יוסף עמרם מאשקאוויטש שליט"א
ראש חבורתנו

לשמחת אירוסיו בתו המהוללה תחיה

עב"ז תב' החתן הנעלה המר"ם בתרי

כמר נתן ליפמאן נ"י

בן להרצ"ה חרי"ב, בן בענופה של הלכה נודע לשרת

רבי חיים דוד שובקס שליט"א
מו"ק ב"קהל מחזיקי הדת" - ירושלים

בורא עולם בקנין השלם זה הבין

והי' לקשר של קיימא, ויחיו ויזכו ויגדלו ויגדלו ויגדלו ויגדלו

ישראל משה רונצפלד יעקב הופשטער	יצחק יוסף זיגלמן יעקב משה כהן	יצחק אליעזר יאקאב בדור מרדכי קופרשטיין
		משה אהרן הורוביץ

המתנה החרדי

והנה שלושת הקליפות יונקים מעשו, ישר מעאל ועמלק, כי קליפת עשו היא הקטנה שעל ידה בא לרצויה, וטומאת ישמעאל היא התאוה, ומבין שניהם עולה קליפת עמלק שראי הכבוד והגאווה, כמו שמצוי בנז"ה (ח"ב סה, א) בסוד הכתוב: לא תחר רש בשור ובחמור יחדיו (דברים כב, ז) כי בתחבורת שניהם שור וחמור צומחת קליפת כלל שהיא החצופה מכלול, ובאר **רבינו חיים יוסאל זי"ע** (שם בהגותו) כי האותיות האמצעיות של שור וחמור הן בגי' מטריא כלב (ו - מ"ו).

כלומר, עשר יסודו בקליפה כנגד שור נגש עיניו רצויה ונפיקות דמים (עי' בר' כות סו, א אודות השור) ואילו ישמעאל שורשו בטומאת חמור, כמו שקרא לו הכ' טוב: שבו לכם פה עם החמור (בראשית כב, ה) ובר"ש שם: עם הדומה לחמור) והיא קליפת כלל שהיא החצופה מכלול, ובאר שרם (יחזקאל כג, ט) ואילו עמלק עינו חצופה וגאווה כדומת עזות הכלב (וזה"ק שם).

זאת ועוד, מציו שאמרו חז"ל (שמות רבה כו, ו) על עמלק: **לך תבן ותי' ערים (משלי ט, כח) לך תבן - זה עמלק ונפיק ערים - זה יתרו** והיינו כי יתרו נמשך עמלק בנעה מאמנו הגדולה **"שלא ייתכן בעינו שיהיה דבר נעלם משכלו וגובה מה שנתו, וע"ז נעשה לך, וכבר בכל ע"ז ליצנות, והוא ראשית גוים עמלק - ר"ל שית דקליפה, דשורש הסתת הנחש היה: והיינום כאלהים וגו', וזה סוף הגאווה וכו', והו' שורש היצה"ר"** כלומר, בעד שכל אומות העולם בר' כשם שהתורה מאירה פני תבל באורה הן והבהיר שהוא אור פני מלך חיים, כך לעומתה החכמות החיצוניות מחשיכות בעצם מציאותן את העולם

כשם שהתורה מאירה פני תבל באורה הן והבהיר שהוא אור פני מלך חיים, כך לעומתה החכמות החיצוניות מחשיכות בעצם מציאותן את העולם

שלושת הקליפות של ישמעאל, עשו ועמלק כולם טמונים בשורש חכמתם הטמאה של היוונים

היתה אם כל חטאת בהסתת הנחש והיינום כאלהים וגו'. ותראה כי לא בכדי דרשו חז"ל וחשך זה יוון, כי בעצם זוהמה של חכמת יוון, היא בשם זה ח'ש"ד, שהוא ראשי תיבות חמור, שיר, כ"ל, והיינו שלושת הקליפות, תאוה - ישמעאל, קטאה - עשו, גאווה וכבוד - עמלק, שכולם טמונים בשורש חכמתם הטמאה של היוונים.

והוא מה שביאר ה"פרי צדיק" (שם) כי לעומת התפשוטות תורה שבעל פה - אורה של תורה - בימי החשמונאים, הרי זה לעומת זה עשה האלקים, ובאותה שעה הת' גברת חכמת יוון, שהיא היפוכה של חכמת תורה שבע"פ **"והיא אז אריסטו ראש חכמת היונים, ומצד חכמתם היה להם התנשאות וניסות רוח, והתלוצצו מכל אמונות הקוד-מות, ואף מצי' וכש"ו, ואמנם רצו לבטל גם התורה הקדושה ודבר נבואה, כי אמרו אם היה מציאות נבואה בעולם שיהי' ידבר עם בני אדם, היו הם משיגים זאת, ומחשבת שלא השיגו בחכמתם הדברי תורה, לא האמינו בה, שאמרו שאין חכמה**

בך השמן הטהור שניצל מידיהם הטמאות של היוונים האורורים ולא נטמאו על ידם, עם היותו זעיר וקטן, מגיה באורו את חשכת כל הדורות, וללמדנו כי לא בכח גיבר איש, ומי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק, כי הכמות אינה קובעת אלא הניצוץ האלקי הנצחי שאינו בר-חילוף ותמורה, הוא שמאיר ומזהיר לעד, זוהי המשמעות של נס חנוכה: רבים ביד מעטים, בהיות אותם מעטים שטורים ועוסקי תורתך, לפיכך אין כוחם נגמר במספר ובמנין, אלא ברוח אלקים הנותנת עוז ועצמה: לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' (זכריה ד, ו).

כשם שהתורה מאירה פני תבל באורה הן והבהיר, שהוא אור פני מלך חיים, כך לעומתה החכמות החיצוניות, שהן בגדר של זה לעומת זה עשה האלקים, מחשיכות בעצם מציאותן את העולם, ומאחר שמקורן הטמא של חכמות אלו היא מלכות יוון, לפיכך מסמלת יוון את החשיכה הגדולה שירדה לעולם עקבות התגברות מלכותה והפצת חכמתה ותרבותה - תרבות אנושית חטאית.

ונפלאים המה דברי ה"בני יששכר" (שם להלן) כי בכוחה תחילה קרא דניאל בחזונו למלכות יוון בשם מלך הצפון (עי' דניאל יא) **"כי צד הצפון הוא תמיד חושך, בין בקיץ ובין בחורף, ועל כך בעת הישועה נעשה הסם במורה שהוא בדרום, שאותו הצד הוא תמיד אור בין בקיץ ובין בחורף, ואם עיני שכל לך, הנה תראה גם בפלאות יציאת מצרים, הנה המכה התשיעית, אשר יצאה מן חכמה דמלכות שמים (כוחוהי היא למה שכתב ב"פרי עץ חיים" שער חג המצות פ"ז) שעשר הכמות מכונות כנגד עשר הספירות מלמטה למעלה, כך שמכת חושך שהיא**

התשעית היא כנגד ספירת החכמה) היתה מכה של חושך, ובאדה חכמת מצרים, ולכל בני ישראל היה אור". יתר על כן, הרי מציו (סוף מגילת תענית) כי בשעה שניתרומה התורה ליוונית על"פ דרשת תלמי המלך, היה שלושה ימים חושך בעולם, לפי שכל ממות יוון היא החושך, ולפיכך **"בעת הישועה נעשה הסם לחכמים ידריס" והיינו כאמור שצד דרום מאיר תמיד, כך החכמה האמיתית - חכמת התורה היא אור בניגוד לחכמת יוון, שורש ומקור החכמות החיצוניות שהן מכיר אור חושך בעולם.**

ימי החוכמה נועדו להאיר את החשיכה ולבטלה "על כן נקרא הימים האלה לזכרון לבני ישראל על עולם בנר מצוה הלה הרומם לתורה אור, להאיר בזה עיניהם של ישראל, **כי בכל דור דור גם בגלות החל הזה, ובפרט בעקבות משיחא עומדין עלינו בחכמות חיצוניות טבעיות וכו', והנה נר מצוה זכר לאור ישראל הענשה שלא כטבע זכרון לבני ישראל לפני ה' וכו', ואם בעל נפש אתה ועיני שכל לך, תן עיניך בימים האלה בנר מצוה ויאיר אור שכלך בתורה, ותבין כי נר מצוה ותורה אור"**.

חכמת יוון - שורש הרע

בה וראה כי חכמת יוון הוא אבן נגף שעל ידה נפל האדם לעמקי הרע, הקטאה הת' אורו והכבוד, שלושת הקליפות המוצאות לו את האדם מן העולם, והוא מה שגילה לנו הכת' הגדול **רבינו צדוק מלובלין זי"ע** בספרו "פרי צדיק" (לחוכה מאמר ב): **"קליפות היונים היה מנינות, וזה שורש כל הקליפות שבהם מנינות, שגבה לבם שהם חכמים בעיניהם, ומה באו למינות, ועל ידי כן - הגאווה והכבוד - באו גם כן לב' הקליפות שהם הקטאה והתאוה"**.

תרבות יוון היא שיא ההתגלמות של חכמה אנושית, אך כשם שהגוף מצד עצמו - ללא נשמת ש-ד-י - אין בו רוח חיים, והוא כפזר מובס, כך נראית גם החכמה שירדה בני אנוש שהם שבעי רוגז וקצרי ימים, חשוכה ואפילה עוטה ערפל, וכזכה אומרת חז"ל ואפסיות.

לעומת החכמה האלקית - התורה הק' מאירה וזורחת, מחיה ומורחת: החכמה תחיה בעליה (קהלת ו, יג) ויתרונה על זו האנושית הוא ממש: כיתרון האור מן החושך (שם ב, יג), שהרי התורה היא ממות האור כדכתיב: ותורה אור (משלי י, כג) וכו'

נצחון החשמונאים היה גילוי כ-חה של תורה ועוסקה המאמינים בה, בניגוד לזוהמת היוונים ההולכים בחושך בליצנות וגאווה

דר"ל (תענית ז, ב בפסוק זה) אין אור אלא תורה, ובה נגנו האור שהוא גנוז לצדיקים לעתיד לבא, כפי שגילה לנו רבינו העשיתי' הק' זי"ע, ומקורו טהור בחז"ל (נותר חדש רות פה, א).

וחושך - זו יוון שהחשיכה עיניהם של ישראל

אמרו ז"ל (בראשית רבה ב, ד) עה"כ: והאיר ויחיה תהו ובהו וחושך על פני תהום (בראשית א, א) תהו - זה גלות בבל, שסאמר: ראיתי את הארץ והנה תהו (ירמיה ד, כג) ובהו - זה גלות מדי, ויבהילו לחכמי אבות המן (סאמר, י) וכן, ובאר המה"ר: **"ובתביב ויבהילו י' בו תאווה ובהו, וזה כתוב אצל אשורוש מלך מדי, שצוה לה' ביא את המן וכו', ואולי דורשים ויבהילו נטריקון: ויבא בוהו לוי, וחושך - זה גלות יוון, שהחשיכה עיניהם של ישראל בג' זירותיו, שהיתה אומרת להם: כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל"**.

ותמוה מאוד שלגבי גלות בבל ומדי שהן תהו ובהו הביאו ראיות לדבריהם מפס' קים, ואילו לבני יוון שהיא בגדר חשיך דבר הכיחו זאת כדרכם, אלא תלו את הדבר בסבת המציאות שוין לן בגיורותיה החשיך כה עיניהם של ישראל, וכתב ה"בני יששכר" (מאמרי סקלר'טבת מאמר ד' אות נ"ז) **"ידחווה היה דין דתורה דמאמר ד' אות מהאמונה שהיא חכמת התורה, בראשית - בחוכמתה, ורצו להגביר חכמות חיצוניות יווןית, הנה החכמה נקרא אור, כענין הכתוב: והאיר ויחיה תהו ובהו וחושך על פני תהום"** (א) וכו', כי חכמת והחכמה הוא המאיר וה' רואה, ובחיפך בכסילות הנה נקרא בחושך חולך (שם ב, יז). והנה כל החכמות חיצוניות יוון הן המה כסילות לפני חכמת התורה שהיא עיקר החכמה חכמת אלקים, על כן מלכות יוון שהם חכמת החכמות החיצוניות, ועל כן רצו לבטל חכמת התורה שהיא אור, והחכמות החיצוניות הן המה כסילות, הנה לעצמם זה נקרא מלכות יוון חושך - כסיל בחושך חולך".